

О Т Ч Е Т
ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2012 Г.
НА ЦЕНТРАЛНА БИБЛИОТЕКА НА
БАН

София 2013 г.

ОТЧЕТ за 2012 г. за резултатите от научноизследователската, учебната и финансовата дейност на Централната библиотека на БАН

Проблематика на Централната библиотека:

Научноизследователската и научно-приложната дейност на Централната библиотека е насочена към разработване на 16 проекта в областите на библиотечно-информационните науки и българистиката;

- изследване, изграждане и управление на академичния библиотечен фонд; развитие на автоматизираната библиотечна система ALEPH500;
- представяне в Световния електронен каталог на нови постъпления и чрез ретроконверсия на исторически фондове;
- опазване и ползване на библиотечния фонд от традиционни и електронни документи и на бази данни;
- създаване на информационна инфраструктура.

Библиотечният фонд осигурява научните и приложните изследвания и разработки, извършвани в БАН и страната, и представя Академията като национална научна организация, която спомага за духовното и културното развитие на българското общество. За опазване на библиотечните документи и осигуряване на неограничен достъп до тях се извършва дигитализация на българска възрожденска книжнина и български периодични издания до 1944 г. Академичният библиотечен фонд възлиза на 2 010 171 т. Извършва се активен международен обмен с над 1145 библиотеки, музеи, архиви, фондации в 69 държави. Регистрирани са 389 читатели, ползвали **8 794** библиотечни документа. Организираны и координирани са 30 изложби. ЦБ управлява библиотечно-информационната дейност на 33-те специални библиотеки, с които изгражда академичната библиотечна мрежа.

Инвентаризацията на библиотечния фонд на ЦБ на БАН за 2012 г. се проведе от 28 май до 30 юни в Книгохранилище № 2. Общо бяха проверени **94 543 библ. ед.** Като липси бяха отчислени 154 т. пер. изд. и 1027 т. пер. изд., инвентирани като книги.

Централната библиотека на БАН ще продължи да има водеща роля в изграждането на информационната инфраструктура на БАН и управлението на библиотечна мрежа. Поддържането и развитието на библиотечната система ALEPH500 ще продължи. Ще продължи попълването на дигиталната библиотека, създадена от ФНАБИС, с нови електронни книги и периодични издания. Качествено ще се промени начина на обслужване на читателите, като се измести акцентът към разширяване на възможностите за независимост и самообслужване, създаването на електронни списъци от библиотечни документи, които да се използват за целите на обучението или по-нататъшната научна работа. Предстои преминаване към версия 20 на ALEPH500 и въвеждане на модул „Обслужване”, който ще даде възможност за много по-качествено и ефективно обслужване на научната читателска аудитория в библиотеката.

ЦБ ще продължи да е консултативен център по въпросите, свързани с формат MARC 21, да дава експертна оценка в областта на библиотекознанието и библиографията, като се съобразява с последните световни тенденции и публикации в областта и да ги популяризира у нас.

Общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата

Централната библиотека има водеща роля за изграждане на Национална академична библиотечно-информационна система. Тя е предоставила своите записи за машинен прочит за включване в Своден каталог НАБИС – националният каталог на академичните библиотеки в България и активно участва в инициативата на ФНАБИС ретроконверсия и в дигитализацията на редки и ценни издания.

Продължават проектите „Адаптиране на международни библиотечни и библиографски формати към академичната библиотечна мрежа И „Внедряване на ALEPH500” с ръководител доц. д-р Динчо Кръстев. Мащабно се въвеждат метаданни – само ретроконвертираните са 80 699 библ. записа. Постъпателно се дигитализират старопечатни книги – 326 заглавия (= 44484 изображения, т.е. страници) са вече достъпни онлайн със съответните им метаданни; периодични издания с историческа стойност – вестници „Право”, „Цариградски вестник”, „Съветник”, „Дунавски лебед” и др.

Резултати от научната дейност през 2012 г.

Проект „**Руската емиграция в България**” с ръководител доц. д-р Динчо Кръстев – беше допълнен и разширен модула за биобиблиографска персоналия на руските емигранти. Създадени са нови модули за дигитални бази с лични архиви, музейни експонати от Националния исторически музей и старопечатни книги от Регионалния музей в Самоков.

Базата данни се използва за издаването на монографичен справочник: Атанасова, Д., Казански, Н. и П. Първанов. **Руский мир Болгарии**. С., 2012. 470 с. ISBN 978-954-9493-66-5

Проект "**Развитие на автоматизираната система BASLIB и адаптирането ѝ за разпространение и внедряване в българските библиотеки, музеи, архиви и галерии и др.**" с ръководител ас. Даниела Атанасова.

На базата на системата BASLIB успешно се извършват съвместни дейности с Националния исторически музей и филиала „България и славянските народи”, Националният археологически институт с музей на БАН, Националният институт за недвижими паметници на културата, Историческият музей и галерия в Казанлък, Научният архив на БАН като: експлоатацията на модулите за музейни експонати, с които ЦБ се присъединява към Европейската дигитална библиотека Europeana чрез проектите Linked Heritage и SARARE; създаване на модули за електронен архив на художествени сбирки, военни паметници, паметници на културата, художествено-документален албум по творби на Феликс Каниц; създаване на формат за описание на архивни единици. През 2012г. BASLIB бе инсталирана в Културния институт на МВнР и в Художествена галерия „Илия Бешков” – Плевен.

Международно научно сътрудничество на звеното:

В рамките на договори и спогодби на ниво Академия

През 2012 г. продължи работата с библиотеката на Унгарската академия на науките по съвместния проект № 48 „Новите информационни технологии в библиотеките на УАН” с ръководител доц. д-р Динчо Кръстев. Активно се обменя ноу-хау за структурата и форматите на системата ALEPH500, прилагани в двете библиотеки. Текущо и ретроспективно се попълва логическата база данни HUNGARICA.

Започна работата по българо-руския академичен проект за разработката на двуезична електронна „Библиотека руско-българското научно наследство” съвместно с Библиотеката по естествени науки и Междуведомствения супер-компютърен център на Руската академия на науките.

В рамките на договори и спогодби на институтско ниво

Централната библиотека на БАН е активен участник в два проекта от Седмата рамкова програма на Европейския съюз – Linked Heritage и CARARE, с ръководител доц. д-р Динчо Кръстев. Неговите основни цели са насочени към подпомагане и разширяване участието на българските музеи и други институции, които се занимават с опазване на културното наследство, за присъединяване към дейността на Europeana.

Подготвени са 9 бази данни, съдържащи информация за дигитални обекти от водещи музеи и институции, а именно: Национален исторически музей, ОКИ със Софийски исторически музей, НАИМ – БАН, Регионален музей в Казанлък и Художествена галерия „Илия Бешков” – Плевен.

Базите данни съдържат дигитализирани музейни експонати, художествени произведения, артефакти и др.

През 2012 г. Централната библиотека на БАН спечели проект по ОП „ОБУЧЕНИЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ” от Центъра за развитие на човешките ресурси – „Дизайн на подвързване и консервация на старинни книги, албуми и други хартиени документи”, направление „Трансфер на иновации” и подпрограма „Леонардо да Винчи”. Проектът се изпълнява от консорциум от институции и организации от България, Холандия, Италия и Австрия.

Централна библиотека на БАН е координатор, административен и финансов мениджър на проекта.

Поддържат се активни контакти с институти на БАН, които притежават ценни колекции.

Популяризира се българската култура в други европейски страни чрез предоставените колекции и българско участие в европейското списание „Uncommon Culture”, което е тясно свързано с няколко помощни проекта към Europeana.

ЦБ на БАН участва в организирането на 30 изложби на академично и национално ниво.

Участие на звеното в подготовката на специалисти

В ЦБ и библиотечната мрежа на БАН се провежда продължаващо обучение за библиографско описание – MARC 21.

Проведе се обучение на 20 служители от ЦБ за работа със скенер BookEye 3 за дигитализация на старопечатни издания във фонда на библиотеката.

Ас. Д. Атанасова е провела продължаващо обучение за работа с BASLIB на десет специалисти в следните институции:

- ОКИ със Софийски исторически музей - модул "художествени произведения" и „фотографии” - 2 специалисти;
- Библиотеката на Държавна агенция „Архиви” – 2 специалисти;
- Национален исторически музей – 2 специалисти.
- Културния институт на МВнР - 2 специалисти.
- Художествена галерия „Илия Бешков” – Плевен 2 специалисти.

Иновационна дейност на звеното и анализ на нейната ефективност

Компютърна програма BASLIB (Software system) с разработената нова версия е инсталирана за работа в ОКИ със Софийски исторически музей, в Археологически музей на БАН, Културния институт на МВнР, Художествена галерия „Илия Бешков” – Плевен и в библиотеката на Държавна агенция „Архиви”.

Стопанска дейност

Централната библиотека извършва следните платени услуги:

- копиране на библиотечни документи – 2277 лв.
- услуги по линия на междубиблиотечното и международното междубиблиотечно заемане на документи от и за Централната библиотека на БАН и библиотеки в страната и чужбина – 59 лв.;
- предаване на вторични суровини – 227 лв.;
- други – 344.00 лв.

Реализирани суми – 2907.00 лв.

Бюджетът на ЦБ за 2012 г. бе чувствително намален и покриваше единствено фонд „Работна заплата”, без да покрива важни за функционирането ѝ разходи.

През 2012г. не бе осъществен никакъв абонамент поради липса на финансиране.

До преди 3 години библиотеките на БАН имаха най-големия за страната **годишен бюджет за комплектуване** на научна литература.

С въвеждането на библиотечно-информационната система ALEPH500 и с развитието на пазара, силно се разнообразиха и **възможностите за достъп** до различни по съдържание онлайн информационни издания. През последните няколко години в рамките на национален абонамент, реализиран от МОН, сътрудниците на БАН имат достъп до най-ценните и най-скъпите онлайн ресурси: Web-of-Knowledge, ScienceDirect, SCOPUS и пр. **В края на 2011г. този договор бе подновен за нови три години, което е много съществено за БАН в момента.**

При поява на финансови възможности ЦБ ще възобнови абонамента за научна литература.

Възобновяването на международния книгообмен с осигуряването на пощенски разходи гарантира за 2012г. поне този частичен приток на информационни ресурси.

Състояние и проблеми на Централната библиотека на БАН в издателската и информационната дейност, препоръки

Централната библиотека продължава публикуването на :

1. Информационен бюлетин на Централната библиотека на БАН ISSN 1312-9899. През 2012 г. са публикувани 12 бр.

Редколегия: ас. Даниела Атанасова /отг. ред./, Лидия Чолпанова, Стефка Хрусанова, Евгения Станчева, доц. д-р Никола Казански, компютърна обработка Петър Първанов.

Проблеми: поради финансовите затруднения се полагат усилия за намиране на рекламодатели и спонсори за изданието.

2. Българистика/Vulgarica. Информационен бюлетин ISSN 1311-8544. Съвместно издание със Съвета за чуждестранна българистика. През 2012 г. са публикувани бр. 24 и 25.

Редактор: проф. дфн Анисава Милтенова

Съставители : проф. дфн Анисава Милтенова, доц. д-р Никола Казански, Емилия Волева.

В Интернет страницата на Централната библиотека са представени:

- Централната библиотека на БАН – история, основни функции, структура, международен обмен, обслужване;
- Информационен бюлетин на Централната библиотека на БАН;
- Българистика/Vulgarica. Информационен бюлетин;
- Централната библиотека на Българската академия на науките : Брошура;
- Библиотеките на Българската академия на науките;
- Юбилейни дати в историята на БАН. 1869–2002 г.;
- Старопечатни книги в Централната библиотека на БАН;
- Дигитален архив на Луиджи Салвини;
- Периодични издания на БАН;
- Изобразително изкуство. България;
- Списания, публикувани в сайта на ЦБ на БАН;
- Он лайн достъп до бази данни;
- Автоматизирана информационна система BASLIB:
Проект "Русский мир Болгарии";
Италианските следи в България,
Художествена колекция - Софийски исторически музей;
Художествена галерия „Казанлък”,
Колекция "Античен бронз" - НАИМ и ЦБ на БАН – ATHENA, CARARE.